

КАТЕГОРІЯ «ГЕРОЇЧНЕ» В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ДУМАХ У СПРИЙНЯТТІ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Набок М. М., *викл., канд. філол. наук СумДУ,*
Такі Куассі Аїме Рожер, *студ. гр. ХМ-91/2*

На сучасному етапі розвитку української мови, традиційної культури, мистецтва усе очевидніше постає потреба вияснити, проаналізувати сприйняття українських народних дум та пісень представниками інших народів світу. Зацікавлення поетичною творчістю українців спостерігаємо вже давно.

З метою популяризації українських народних дум у групах студентів з країн Африки та Азії, які навчаються в медичному інституті Сумського державного університету, ми практикуємо їх ознайомлення з українською усною народною творчістю, насамперед з думами та піснями. Зокрема, вони прослухали та проаналізували записи дум і пісень у виконанні кобзарів Г. Ткаченка, Є. Адамцевича, Є. Мовчана, а також відомого українського бандуриста з Канади В. Мішалова. Студентів надзвичайно вразив героїзм козаків у думах «Іван Коновченко», «Козак Голота», «Три брати Самарські». Наприклад, для Антоні (Нігерія, 617 група), студента п'ятого курсу, козаки є символом свободи, хоробрості, гордості. У своєму відгукові він зазначає, що вчинок братів (дума «Три брати Самарські»), які були тяжко поранені і обрали довгу мученицьку, а не миттєву, від рук ворога, смерть, заслуговує на особливу повагу. Разом з тим, чужоземні студенти зауважують єдність у козацькому середовищі, тоді коли нам, українцям, часто приписують неспроможність до об'єднання і нав'язують хибні стереотипи, мовляв «моя хата з краю», «на одного козака три гетьмани» тощо. Для студента Джиде з Нігерії (617 гр.) те, що брати разом пішли з рідної домівки захищати свою землю, а не залишили хоча б одного з них вдома, є прикладом для наслідування. Прослухавши аудіозапис думи «Іван Коновченко», в якій юнак був єдиним сином у матері і попри її заборони все ж пішов «слави зазнавати», студент Хоуп (Нігерія, 617 гр.) зазначив: «Вчинок козака – це моральний обов'язок, що спонукав захищати кордони України від нападу турків і татар» (архів автора). Як бачимо, студенти сприймають, глибоко розуміють і високо цінують сповідання героями дум козацьких звичаїв, кодексу лицарської честі, що виявлялися в непохитній вірності принципам народної моралі, духовності, відстоюванні свободи і незалежності народу, держави, умінні скрізь і всюди чинити шляхетно, у готовності боротися до

загину за волю, честь і славу України, за право бути господарем на власній землі. Таким чином, для іноземних студентів розкриваються невідомі для них своєрідні ознаки характеру українців, їх багатий внутрішній світ. За змістовими характеристиками образ козака-лицаря є своєрідним психологічним типом, що відображає ті чи інші вияви індивідуального чи то колективного українського національного буття. Фольклорний образ козака прикметний доволі високим рівнем семантичної універсалізації, внаслідок чого він сприймається в свідомості іноземних студентів як образ-символ, що стає багатофункціональним і відповідає особливому сприйняттю навколишнього світу й національної природи українців взагалі.

Студентів з Іраку в українських народних думах та історичних піснях захоплює героїчна боротьба та смерть козаків за рідну землю, що є особливо близьким і зрозумілим для них, адже викликає своєрідні роздуми над своєю долею та долею свого народу. Студент четвертого курсу Рифаат (Ірак, 913 гр.) засвідчує: «Я завжди готовий вмерти за Батьківщину, тому я буду жити вічно. Це моя земля, мої люди. За все це я віддаю душу. Аллах мене створив, і може взяти мою душу, коли потрібно. Ми будемо жити!...» (архів автора). Тобто, студент бачить в українських козаках-лицарях своїх однодумців, глибоко розуміє їх прагнення і поривання до свободи. Для студента-курда Абдерахіма (Туреччина, 916 гр.) смерть козаків в долині не є поразкою. «Навіть тоді – пише він, – коли воїни не отримують перемогу, вони стають сильнішими. Не сьогодні, то завтра вони переможуть. Коли є ціль, то потрібно до неї йти. А смерть на полі бою – це ознака вічності життя» (архів автора). Як бачимо, в українських народних думах студенти, як і українські козаки, смерть сприймають як *священну*, як вияв вічності, незламності героїчного духу тих, хто гине на полі бою у боротьбі за свою Батьківщину. В українців такі уявлення мають своєю природою давні вірування, коли народження і смерть усвідомлювались як явища тотожні. Смерть і біль вважались вічними супутниками людини, з якими вона повинна дружити.

Тому цілком справедливо іноземні студенти зауважують про те, що високопоетичне зображення історичної дійсності, героїзм козаків в українських народних думах сприятимуть рухові людства по шляху поступу, здатні змінити його на цій основі на все краще, гуманне, тому їх має почути і сприйняти увесь світ як найвищу, загальнолюдську духовну і суспільну цінність.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.2. — С. 29-30.